

ВИЗНАЧЕННЯ УПОДОБАНЬ
ДО ДОЗВІЛЛЕВО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ
ВІТЧИЗНЯНИХ ТА ЗАКОРДОННИХ ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Олена Шинкарьова

*ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»,
м. Старобільськ*

Анотація. Дозвілля відіграє дуже важливу роль в житті студентської молоді. Активно відпочиваючи, розважаючись, молодь отримує енергію і відновлює фізичний і психологічний стан, це важливо як для окремої людини, так і для всього суспільства в цілому. В процесі дослідження було вивчено і проаналізовано уподобання до дозвіллево-рекреаційної діяльності студентів вітчизняних та закордонних закладів вищої освіти.

Ключові слова: дозвілля, рекреація, уподобання, здобувачі.

Abstract. Leisure plays very important role for student's youth. Having actively a rest, having a good time, the youth receives energy and restores physical and psychological state, it is important both for the certain person, and for all society in general. In the course of the research it was studied and analysed preferences to leisure recreational activity of applicants in domestic and foreign institutions of higher education.

Key words: leisure, recreation, preferences, student's.

Постановка проблеми. Дозвілля відіграє дуже важливу роль в житті студентської молоді. Активно відпочиваючи, розважаючись, молодь отримує енергію і відновлює фізичний і психологічний стан, це важливо як для окремої людини, так і для всього суспільства в цілому.

Теоретичні аспекти дозвілля, його функції, структура і основні тенденції є предметом вивчення не тільки соціально-культурної діяльності, а й соціології, культурології, педагогіки, філософії та інших суміжних наук.

Дослідження виконувалось відповідно до пріоритетних напрямків наукових досліджень кафедри теорії і методики фізичного виховання навчально-наукового інституту фізичного виховання і спорту Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» – «Перспективні напрямки підвищення якості професійної підготовки фахівців фізичної культури і спорту» (№ 0117U005556) та «Теорія і методика профільного навчання старшокласників за спортивним напрямком в умовах безперервної освіти» (№ 0108U002431).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У науково-педагогічній літературі, в різних статтях та дослідженнях можна зустріти багато визначень

дозвілля. Ці визначення, хоч і відрізняються деталями, але не суперечать один одному, а навпаки послідовно доповнюють їх зміст.

Вітчизняні дослідники О. Андрєєва (2013), В. Бочелюк (2006), В. Величко (2013), Т. Круцевич (2010), Є. Приступа (2010), І. В. Смаль, В. В. Смаль (2004) та ін. і зарубіжні І. Kielbasiewicz-Drozdowska (2001), J. Shivers (1981), T. Wolanska (1997) та ін. приділили значну увагу питанням, що пов'язані з теорією та методикою рекреації. Рухову активність в структурі вільного часу вивчали також Н. Завидівська (2008), Н. Пангелова (2019) та ін.

У літературі описано два види дозвілля: активне та пасивне. Активний відпочинок передбачає діяльність, відмінну від тієї, яку викликала втома, наприклад, фізичні вправи на свіжому повітрі – є протиставленням розумовій роботі студентів та навпаки. Пасивний відпочинок складається з бездіяльності, наприклад, зручного сидіння або лежання. Такого роду відпочинок також потрібен, але в основному після напружених зусиль і його використовують недовго. Природною, необхідною формою пасивного відпочинку є сон, під час якого відбувається процес оновлення нервової системи (В. Піча, 1990).

Мета – вивчити і проаналізувати уподобання до дозвіллево-рекреаційної діяльності студентів вітчизняних та закордонних закладів вищої освіти.

Застосовано теоретичні та емпіричні **методи** для реалізації основних завдань дослідження за тематикою статті, а саме: теоретичний аналіз, тестування, порівняння, узагальнення.

Результати дослідження. Багато науковців визначають рекреаційну сферу як сукупність природних, матеріально-технічних та фінансово-організаційних засобів, що спрямовані на забезпечення рекреаційного обслуговування населення. До складу даної сфери включаються: територіальні природні ресурси, фінансові кошти, матеріально-технічна база, система організації та управління даною сферою та система освіти фахівців.

У деяких країнах світу рекреація, і зокрема Wellness-туризм, виділяється в окремий напрям підготовки. Так, наприклад, у Польщі підготовка майбутніх фахівців індустрії туризму за напрямом «Туризм та рекреація» на бакалаврському рівні здобуття освіти передбачає спеціалізацію «Оздоровлення біологічне», на магістерському – «Курортний туризм та SPA» [2].

У Канаді студенти можуть вчитися за дипломною програмою «Спа-менеджмент» (Spa Management) та отримати диплом з «Гостинності та управління курортами» (Hospitality & Resort Management Diploma) [3].

В зарубіжних країнах йде процес збільшення обсягу вільного часу у населення і, також, процес якісного збільшення дозвіллевих програм і послуг. В області організації дозвілля лідерами стали США і Канада, де в рамках комерційного сектору створена потужна індустрія дозвілля, а також свої послуги надають державні організації [3].

Поняття «дозвілля» і «рекреація» широко використовуються за кордоном. У поняття «дозвілля» вкладається комерційно-розважальний сенс, в поняття «рекреація» – соціальний (відновлення сил і оздоровлення) (І. В. Смаль, В. В. Смаль, 2004).

На Заході під дозвіллям розуміється сукупність занять, яким особистість може віддаватися з доброї волі, щоб відпочивати, розважатися, розвивати свою інформованість або освіченість, добровільна участь в соціальній і культурній творчості, у вільний час від виконання своїх громадянських, професійних або сімейних обов'язків.

Всі західні моделі дозвілля виконують наступні функції: фізіологічну, пізнавальну, психологічну, комунікативну, естетичну, компенсаторно-творчу. При цьому зазвичай виділяють три найважливіші функції: рекреації, розваги, фізичного і духовного розвитку особистості.

У багатьох європейській країнах – дозвілля це одна з важливих сфер життя, якій приділяється велика увага. Дозвілля – це не тільки розваги, а й спорт, жвавий і неформальний відпочинок, перебування на природі, дитячі ігри, культурні заходи, туризм, а також відвідування музеїв, заповідників тощо.

Модель дозвілля кожної країни має свої особливості. Значення мають географічне положення країни, історичні та культурні традиції народу, наявність фінансових і матеріальних можливостей.

Виходячи з цього можна говорити про наявність кількох основних моделей дозвілля: американської, європейської, колишньої радянської, інших країн і регіонів (японської, китайської та ін.). В літературі також виділяються моделі англomовних держав: США, Канади, Великобританії, Австралії.

Саме в європейських країнах (Німеччині, Швейцарії та Франції) зародилося таке явище, як аніматорство, суть якого полягає у привнесенні педагогічної спрямованості в проведення дозвіллево-рекреаційних заходів.

Свій вільний час молодь Франції проводить дуже насичено. До основних форм дозвілля відносяться: кіно, ярмаркові вистави, дискотеки, парки відпочинку та розваг, змагання і, меншою мірою, рок-концерти. Всі люблять відпочивати, але найбільше віддають перевагу відпочинку на природі. До вихідних днів французи ставляться з не меншою відповідальністю, ніж до відпустки. Великі міста в кінці тижня порожніють, на шосе виникають жахливі корки – це жителі Франції дружно спрямовуються на природу, бажаючи провести один-два дні у власному замському будинку або погостювати у родичів, щоби вести «la vie paysanne» (сільське життя).

В процесі дослідження нами було вивчено і проаналізовано уподобання до дозвіллево-рекреаційної діяльності студентів вітчизняних та закордонних закладів вищої освіти.

Результати річної програми міжнародних соціологічних досліджень Інституту Горшеніна «Студенти – образ майбутнього», передані агентству

УНІАН, свідчать, що згідно із дослідженнями, проведеними в Польщі, Україні і Казахстані, більшість студентів у вільний час віддають перевагу зустрічам з друзями (Польща – 83%, Україна – 79%, Казахстан – 59%). Польські студенти також люблять на дозвіллі слухати музику (63%) і читати книги, газети, журнали (56%), а молодь Казахстану вважає за краще займатися домашніми справами (54%) і читанням книг, газет, журналів (46%). При цьому більше половини українських студентів витрачають вільний час на комп’ютерні ігри та Інтернет (51%), домашні справи (52%), а половина українців (50%) – слухаючи музику [1].

Проаналізовано результати вивчення уподобань студентів 1–4 курсів спеціальності «Середня освіта. Фізична культура» і «Фізична культура і спорт» до різних видів дозвілля (табл. 1). У дослідженні брали участь 67 юнаків та 42 дівчини.

Таблиця 1

**Уподобання студентів
до різних видів дозвіллево-рекреаційної діяльності, %.**

Види дозвілля	Хлопці (n=67)		Дівчата (n=42)	
	%	Ранг	%	Ранг
Комп’ютерні ігри та інтернет	53	2	54	4
Спілкування з друзями та сім’єю	44	4	59	1
Прослуховування музики	41	5	49	6
Телепередачі та відеофільми	48	3	55	3
Фізичні тренування	72	1	57	2
Домашні справи	32	6	51	5
Читання книг, газет, журналів	21	7	16	7
Похід в театр, музей	9	8	11	8
Інше	3	9	3	9

Інформація таблиці свідчить які види проведення дозвілля переважають у студентів навчально-наукового інституту фізичного виховання і спорту ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка». Вони віддають перевагу фізичним тренуванням (юнаки 72%, дівчата 57%); пасивним видам проведення дозвілля, таким як: проведення часу за комп’ютером в Інтернеті (юнаки 53%, дівчата 54%); спілкування з друзями та сім’єю (юнаки 44%, дівчата 59%); прослуховування музики (юнаки 41%, дівчата 49%); перегляд телепередач та відеофільмів (юнаки 48%, дівчата 55%); домашні справи (юнаки 32%, дівчата 51%). Нажаль, виявлено мало студентів, які на дозвіллі читають книги, газети, журнали (юнаки 21%, дівчата 16%) та відвідують театри і музеї (юнаки 9%, дівчата 11%).

Висновки. Дозвіллево-рекреаційна діяльність відіграє дуже важливу роль в житті студентської молоді. Активно відпочиваючи, розважаючись, молодь отримує енергію і відновлює фізичний і психологічний стан, це важливо як для окремої людини, так і для всього суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Как проводят свободное время украинские студенты [Электронный ресурс].– Режим доступа: <https://www.unian.net/health/country/522667-kak-provodyat-svobodnoe-vremya-ukrainskie-studentyi.html>
2. Вища школа економіки [Електронний ресурс].– Режим доступу: http://www.polonia.com.md/html_ua/wsg_spa.html
3. Канадський коледж туризму [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://www.tourismcollege.com/tourism-courses/spamanagement-diploma>